

Модул 3.
В пълно съзнание за предизвикателствата пред нас

Общо умение
Отговорно вземане на решения

Специфично умение
Критично мислене

НАЙ-СТРАХОТНАТА РАБОТА

Днес ще се науча...

Да търся информация, за да взема решение.

Ще имаме нужда от...

Само нас самите.

План на урока

1 Въведение

Всички сме различни: имаме различни вкусове и може също да мислим различно и да имаме различни мнения. Например, ако можехме да избираме между рисуване или игра с пластилин, кой би избрал да рисува? Кой би избрал да играе с пластилин? Понякога мислим различно от нашите приятели, семействата или учителите си. Днес ще разгледаме някои от тези разлики.

2 Същина

Отворете работните си тетрадки и нека заедно да прочетем „Историята на Боби и Мая“ (вж. Материалите за ученици). Обърнете внимание какво се случва на тези приятели.

Прочетете следната история, като правите паузи, където се предлага. Насърчете разсъжденията, като използвате следните въпроси. Изслушайте учениците и потвърдете техните чувства.

Историята на Боби и Мая

Боби и Мая били приятели, които са във втори клас. Техният учител им казал да опишат най-страхотната професия на света.

Знаете ли какво означава думата „професия“? Това е работата, която хората вършат, обикновено за пари.

Боби и Мая трябвало да се разберат коя професия според тях е най-страхотната на света, за да могат да си напишат домашното. Излезли навън, за да търсят информация. Първо, отишли в кварталното магазинче, където господин Добрев винаги обслужвал клиентите си с широка усмивка. Г-н Добрев ги поздравил приятелски: – Боби! Мая! Толкова ми е приятно да ви видя! Те поздравили господин Добрев и седнали да пият сок.

- Мая, мисля, че намерих най-страхотната професия на света – казал Боби.
- Това е да си собственик на квартално магазинче! Те винаги говорят с много хора и ги ощастливяват със стоките, които продават!
- Прав си – отговорила Мая. – Да си напишем домашното за професията собственик на квартален магазин.

Какво мислите? Дали да си собственик на квартално магазинче, може да бъде най-страхотната професия на света? Защо?

Докато Боби и Мая пиели сока си, д-р Здравков влязъл в магазинчето и седнал до децата. Мая изгледала внимателно д-р Здравков и след дълга пауза казала на Боби:

- Боби, мисля, че промених решението си. Най-страхотната професия на света е да бъдеш лекар. Лекарите могат да лекуват хората и да ги накарат да се почувстват по-добре, когато са болни.
- Права си – отговорил Боби. – Да си напишем домашното за професията лекар.

Какво смятате? Мислите ли, че да си лекар може да бъде най-страхотната професия на света? Защо?

Боби и Мая излезли от кварталното магазинче и тръгнали към къщата на Мая, решени да напишат домашното си за това да са лекари. На път за къщи видели, че две коли са катастрофирали и има полицаи, който разговаря с шофьорите. Боби ги наблюдавал за момент и казал на Мая:

- Мая, мисля, че промених решението си. Най-страхотната професия на света е да си полицаи. Полицаяте могат да се грижат за хората и да им помагат да разрешават проблемите си.
- Прав си – отговорила Мая. – Да си напишем домашното за професията полицаи.

Какво считате? Мислите ли, че да си полицаи може да бъде най-страхотната професия на света? Защо?

Точно преди да пристигнат, двамата приятели видели строителен работник, който строял къща.

- Боби, мисля, че пак промених решението си – казала Мая. – Строителните работници могат да строят сгради, магазини, болници и къщи, където хората да живеят. Мисля, че това е най-страхотната професия на света.
- Права си, Мая. Да си строител може да е най-страхотната професия на света.

Какво мислите? Защо?

– Но... – поколебал се за момент Боби. – Доста мислихме за професиите. Обърках се. За коя професия да пишем? Коя е най-страхотната на цееелия свят?

Сега, когато прочетохме историята на Боби и Мая, нека направим списък на всички професии, за които се сещаме. Да започнем с четирите професии, които обсъждат тези двама приятели (собственик на магазинче, лекар, полицаи и строителен работник) и едно занятие, което ми хрумва на мен: домакиня.

Добавете към списъка всички допълнителни професии или занятия, за които се сещат Вашите ученици.

Добър списък направихме. Но нека да разгледаме нашите работни тетрадки и да видим дали няма други професии, за които не сме се сетили (вж. Материалите за ученици).

Нека учениците Ви кажат какво липсва от списъка и след това добавете тези професии.

Всеки от вас, поотделно и без да говори, ще напише в работната си тетрадка професията, която би избрал, ако трябваше да избере само една.

Дайте им няколко минути. След това продължете.

Сега ще се изправим и ще се поразтегнем. Да вдигнем ръце, да докоснем пръстите на краката си, да подскочим четири пъти един след друг, да докоснем пръстите на краката си отново и да се върнем на първоначалното си място.

Сега, докато все още стоим прави, да помълчим и да затворим очи. Всеки ще си представи какво би било да има професията, която е написал в работната си тетрадка: какво прави този човек и какви инструменти се използват на работното му място? Като преброя до три, всеки да отвори очи и в продължение на няколко минути да изиграе как практикува тази професия. Например, ако съм избрал „собственик на квартално магазинче“, когато отворя очите си, ще се преструвам, че обгрижвам клиентите си и броя парите от оборота за деня.

Дайте им няколко минути. Попитайте ги каква професия са избрали и нека някои от тях да отговорят, в зависимост от това колко време е останало.

3 Обобщение

Днес се справихте чудесно да формирате собствени мнения.

- Какво видяхте, щом отворихте очи и започнахте да играете?
- Всички една и съща професия ли бяхте избрали? Или всички изиграха различна?
- Какво би се случило, ако всички мислехме еднакво или харесвахме едно и също? Например какво би станало, ако всички изберем една и съща работа в реалния живот?
- Боби и Мая променяха мнението си много пъти. Защо според вас сменяха решението си?

Например, защото намираха повече информация.

- Защо е важно да търсим информация, преди да решим какво е нашето мнение по различни въпроси?

Също както се случва с професиите, които всеки от Вас избра днес, не е задължително всички да мислим едно и също или да имаме едни и същи мнения. Понякога сме съгласни с това, което мислят другите, но понякога можем да имаме различни идеи от тези на нашите приятели, съученици, семейства или учители, защото всички сме различни.

Материали за ученици

Историята на Боби и Мая

Боби и Мая били приятели във втори клас. Техният учител им казал да опишат най-страхотната професия на света.

Боби и Мая трябвало да се разберат коя професия според тях е най-страхотната на света, за да могат да си напишат домашното. Излезли навън, за да търсят информация. Първо, отишли в кварталното магазинче, където господин Добрев винаги обслужвал клиентите си с широка усмивка. Г-н Добрев ги приветствал приятелски: „Боби! Мая! Толкова ми е приятно да ви видя!“ Те поздравили господин Добрев и седнали, да пият сок.

– Мая, мисля, че намерих най-страхотната професия на света – казал Боби. – Това е да си собственик на квартално магазинче! Те винаги говорят с много хора и ги ощастливяват със стоките, които продават!

– Прав си – отговорила Мая. – Да си напишем домашното за професията собственик на квартален магазин.

Докато Боби и Мая пиели сока си, д-р Здравков влязъл в магазинчето и седнал до децата. Мая изгледала внимателно д-р Здравков и след дълга пауза казала на Боби:

– Боби, мисля, че промених решението си. Най-страхотната професия на света е да си лекар. Лекарите могат да лекуват хората и да ги накарат да се почувстват по-добре, когато са болни.

– Права си – отговорил Боби. – Да си напишем домашното за професията лекар.

Боби и Мая си тръгнали от кварталното магазинче и завървяли към къщата на Мая, решени да напишат домашното си за това да са лекари. На път за къщи видели, че две коли са катастрофирали и има полицаи, който разговаря с шофьорите. Боби ги наблюдавал за момент и казал на Мая:

– Мая, мисля, че отново промених решението си. Най-страхотната професия на света е да си полицаи. Полицаяте могат да се грижат за хората и да им помагат да разрешават проблемите си.

– Прав си, Боби – отговорила Мая. – Да си напишем домашното за професията полицаи.

Точно преди да пристигнат, двамата приятели видели строителен работник, който строял къща.

– Боби, мисля, че пак промених решението си – казала Мая. – Строителните работници могат да строят сгради, магазини, болници и къщи, където хората да живеят. Мисля, че това е най-страхотната професия на света.

– Права си, Мая. Да си строител може да е най-страхотната професия на света.

– Но... – поколебал се за момент Боби. – Доста мислихме за професиите. Обърках се. За коя професия да пишем? Коя е най-страхотната на цял свят?

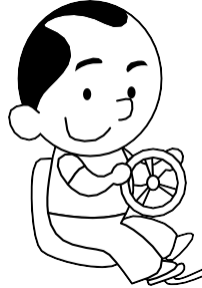
Книгата на професиите

ГРАДИНАР

ЛЕКАР

ШОФЬОР

ХИМИК

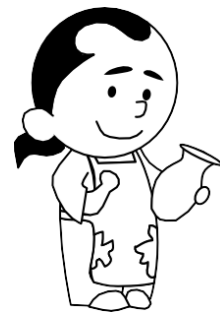
ПЕВЕЦ

СТРОИТЕЛЕН
РАБОТНИК

ПОЛИЦАЙКА

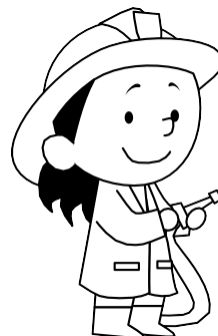
ГРЪНЧАР

ДЪРВОДЕЛЕЦ

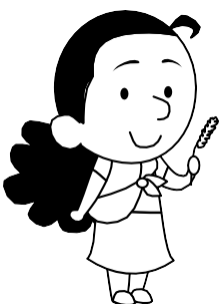
СЪСТЕЗАТЕЛ ПО ВОЛЕЙБОЛ

ОГНЕБОРЕЦ

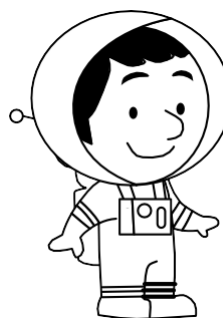
УЧИТЕЛ

ЗЕМЕДЕЛСКИ
ПРОИЗВОДИТЕЛ

ГОТВАЧ

КОСМОНАВТ

МУЗИКАНТ

Концепции, съвети и често задавани въпроси

1 Основни концепции

Критично мислене Да поставяме под съмнение предположенията, залегнали в основата на обичайния ни начин на мислене и действие, а след това да сме готови да мислим и да действаме различно, в резултат на това критично подлагане на съмнение (Brookfield, 1987).

Отговорно вземане на решения: Да подбираме конструктивно и уважително личното си поведение и социалните си взаимодействия, като се съобразяваме с етичните стандарти, опасенията за безопасността, социалните норми, реалистичната оценка на последствията от различни действия и собственото ни благосъстояние и това на другите (CASEL, 2015).

Важно е да помогнете на учениците си:

- Да сформират и изразяват собствените си мнения и гледни точки.
- Да приемат, че техните мнения и гледни точки могат да бъдат различни от тези на други хора.
- Да приемат, че техните мнения и гледни точки могат да бъдат различни от тези, представяни в медиите.
- Да оценяват информацията критично, анализирайки нейната валидност и уместност.
- Да вземат информирани решения и да предлагат информирани аргументи.

2 Съвети за учители и родители

- Критичното мислене може да бъде стимулирано по различно време на деня, както в училище, така и у дома. Ние, като възрастни, можем да насърчаваме учениците да сформират своя собствена гледна точка и мнения по определени теми или ситуации, като задаваме въпроси, например „Какво мислите за това?“ или „Аз мисля така. Съгласен ли си с мен или имаш друга идея или мнение?“
- Възрастните също могат да насърчават децата да имат критично отношение към информацията, която ни заобикаля. Например нещата, които другите хора казват или това, което ни показват медиите. Задавайте на децата въпроси, като „Настина ли мислите, че това, което гледаме по телевизията, всъщност се е случило?“ или „Какво мислите за това, което направи героят?“ Така ще свикнат да оценяват валидността и относителността на информацията, която получават.
- Важно е също така да се насърчава откритата комуникация, както у дома, така и в училище, като децата трябва да се чувстват свободни да изразяват собствените си мнения и мисли, дори и възрастните да не са съгласни.

3 Често задавани въпроси

- **Защо е важно да насърчаваме критичното мислене?**

Критичното мислене е ключово умение за вземане на информирани решения, основаващи се на преценка и размисъл, а не на натиск от страна на връстниците и копиране на техните възгледи. Това позволява на децата да вземат автономни решения, дори да противоречат на това, което правят или мислят другите, или което медиите ни показват.

- **Каква е връзката между критичното мислене и отношенията ни с другите?**

Критичното мислене ни позволява да разберем, че не винаги трябва да се съгласяваме с другите. Критичното мислене е от съществено значение, за да се противопоставяме на натиска на връстниците, когато насърчават вредни нагласи или поведение (напр., когато призовават за бой или се подиграват с някого) и за прекратяване на съответната ситуация (напр., като сигнализираме за тормоз). И накрая, много важно е учениците не само да разберат, че имат способността да мислят различно от тези около тях, но и да се научат как да изразяват собственото си мнение и да го отстояват.